

**SHAXSIYATNI RIVOJLANTIRISHDA HARBIY KADRLARNI TARBIYALASH
ПОДГОТОВКА ВОЕННОСЛУЖАЩИХ В СФЕРЕ РАЗВИТИЯ ЛИЧНОСТИ
TRAINING OF MILITARY PERSONNEL IN PERSONALITY DEVELOPMENT****G'AFUROV BEHRUZ TOLIB O'G'LI**

Farg'ona davlat universiteti mustaqil tadqiqotchisi

ГАФУРОВ БЕХРУЗ ТОЛИБ УГЛИ

Независимый исследователь Ферганского государственного университета

G AFUROV BEHRUZ TOLIB OGLI

Independent researcher of Fergana State University

Shaxsiyatni rivojlantirish: Harbiy ota-onalar uzoq muddatli harbiy xizmatga jalb qilinishi mumkin, bu ularning farzandlariga yetarli vaqt ajratish qobiliyatiga ta'sir qilishi mumkin. Shu bois ta'lim tizimiga mustaqillik, mas'uliyat, hissiy intellekt va boshqa muhim shaxsiy fazilatlarni rivojlantirishga yordam beruvchi mexanizmlarni kiritish muhim ahamiyatga yega.

Sifatli ta'limni ta'minlash: Ta'lim shaxsni shakllantirishda asosiy rol o'ynaydi. Bunda bolalarda tanqidiy fikrlash, ijodkorlik, muammoni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirish muhim ahamiyatga yega.

Oilani qo'llab-quvvatlash: Harbiy xizmatchilar oilasi ko'pincha ota-onasining uzoq vaqt davomida yo'qligi yoki boshqa joyga ko'chirilishi bilan bog'liq noyob muammolarga duch kelishadi. Shuning uchun ularni qo'llab-quvvatlash, ijtimoiy xizmatlardan foydalanish, shuningdek, oilaviy munosabatlarni saqlab qolish uchun sharoit yaratish muhim ahamiyatga yega. Bolani shaxs sifatida shakllanishi, orzu-umidlari qanot yozib kelajakka intilishlari oila muhitida qaror topadi. Oiladagi xayrixohlik, o'zaro munosabat atrof-muhitga o'z ta'sirini ko'rsatmay qolmaydi.¹

Harbiy xizmatchilarni o'quv jarayoniga jalb yetish: Harbiy kadrlarni tarbiyalash va tarbiyalash sohasida qo'llab-quvvatlash va o'qitish tizim samaradorligini sezilarli darajada oshirishi mumkin. Bunga maxsus trening va maslahat dasturlari orqali yerishish mumkin.

Innovatsion usullardan foydalanish: Zamonaviy dunyoda tarbiya va ta'limning turli xil innovatsion usullari mavjud bo'lib, ular harbiy xizmatchilarni farzandlarini tarbiyalash tizimiga kiritilishi mumkin bo'lgan axborot texnologiyalari, o'yin yondashuvlari va interaktiv texnikalardan foydalanish mumkin.

Harbiy xizmatning ijobiy imidjini targ'ib qilish: Harbiy xizmatni sharaflil va olijanob kasb sifatida targ'ib qilish, harbiy xizmatchilarning o'ziga bo'lgan hurmatini, oilaviy an'analarga hurmatini oshirishga xizmat qiladi.

Jamoat tashkilotlari va muassasalari bilan hamkorlik: ta'lim tizimini qo'llab-quvvatlashga jamoat tashkilotlari, ta'lim muassasalari, ommaviy axborot vositalari va boshqa muassasalarni jalb qilish uning samaradorligini sezilarli darajada oshirishi va kengroq ta'sir ko'rsatishini ta'minlaydi. Ushbu chora-tadbirlarning amalga oshirilishi harbiy xizmatchilarni farzandlarini har tomonlama kamol toptirish va yangi O'zbekiston sharoitlariga muvaffaqiyatli moslashishga xizmat qiladigan samarali ta'lim tizimini yaratish imkonini beradi.

Har qanday davlatda bo'lgani kabi O'zbekistonda ham harbiy xizmatchilar farzandlarini tarbiyalash ijtimoiy-madaniy sharoit va milliy qadriyatlar bilan bog'liq o'ziga xos

¹ Qo'chqarova M., Yunusova Z., Barkamol avlod tarbiyachisi sifatida ota -ona mas'uliyatini oshirish, 2022-55 bet

xususiyatlarga yega. U nafaqat jismoniy kuch va harbiy tayyorgarlikka, balki intellektual, axloqiy va madaniy fazilatlariga ham yega bo'lgan har tomonlama rivojlangan shaxslarni shakllantirishga intilishi kerak.

O'zbekistonda harbiy xizmatchilarni farzandlarini tarbiyalashda muhim bo'lishi mumkin bo'lgan bir necha asosiy jihatlar:

Vatanparvarlik va milliy g'urur: O'zbekiston boy tarix va madaniy merosga yega. Farzandlarni o'z yurti, uning yutuqlari, an'analari bilan faxrlanish ruhida tarbiyalash ustuvor vazifalardan biri bo'lishi kerak. O'z mamlakati tarixini bilish va hurmat qilish vatanparvarlik tuyg'ularini shakllantirishga yordam beradi.

Ta'lim va rivojlanish: Ta'lim bolalarning turli bilim sohalarida o'z qobiliyatlarini rivojlantirishga imkon beradigan sifatli ta'lim olishga qaratilgan bo'lishi kerak. Ilm-fan, san'at va sportga qiziqishlarini qo'llab-quvvatlash bolalarning o'z salohiyatini ro'yobga chiqarishiga yordam beradi.

Ma'naviy-axloqiy qadriyatlar: O'zbekiston islom dini madaniy va ma'naviy hayotda muhim o'rin tutadigan davlatdir. Bunda bag'rikenglik, turli din va madaniyatlarga hurmat ruhida tarbiyalash, ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni, jumladan, halollik, adolat va mehr-muruvvatni rivojlantirish muhim jihatlardir.

Jismoniy tayyorgarlik va intizom: Harbiy an'analar jismoniy tayyorgarlik va harbiy ko'nikmalarni o'z ichiga olishi mumkin. Bu bolalarning sog'lom, intizomli va mas'uliyatli bo'lishiga yordam beradi.

Ijtimoiy moslashuv va o'zaro ta'sir: Harbiy xizmatchilarning farzandlariga turli muhitdagi tengdoshlari, shu jumladan fuqarolik oilalari bilan muloqot qilish va muloqot qilish imkoniyatini berish muhimdir. Bu ijtimoiy ko'nikmalar va turli muhitlarga moslashishni rivojlantirishga yordam beradi.

Oilani qo'llab-quvvatlash: Harbiy xizmatchilar oilasi harbiy xizmat tufayli uzoq vaqt davomida ota-onasining yo'qligi bilan bog'liq alohida qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin. Ham davlat, ham jamiyat tomonidan oilani qo'llab-quvvatlash, jumladan, ijtimoiy xizmatlardan foydalanish va ruhiy salomatlikni qo'llab-quvvatlash bolalar farovonligini qo'llab-quvvatlashning muhim jihati bo'lishi mumkin.

Yetakchilik fazilatlarini rivojlantirish: ta'lim bolalarda yetakchilik fazilatlarini rivojlantirishga yordam berishi kerak, shunda ular har qanday faoliyat sohasida samarali moslashishi va jamiyatga hissa qo'shishi mumkin.

Umuman olganda, O'zbekistonda harbiy xizmatchilar farzandlarining ta'lim-tarbiyasi o'z jamiyati va Vataniga foydali hissa qo'shishga qodir, barkamol avlodni shakllantirishga qaratilishi kerak.

Harbiy xizmatchilarning farzandlarining axloqiy tarbiyasi ularning xarakteri, qadriyatlari va xulq-atvorini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Ota-onalar bolalarning birinchi va boshlang'ich o'qituvchilari bo'lib, yuqori axloqiy meyorlar va qadriyatlarni namoyish yetishlari kerak. Ularning xulq-atvori, halolligi, mehnatsevarligi, boshqalarga hurmati bolalarga o'rnak bo'ladi.

Bolalar bilan ochiq va ishonchli muloqotni davom ettirish muhim, u yerda ular axloq, axloq va to'g'ri xulq-atvor masalalarini muhokama qilishlari mumkin. Ota-onalar savollarga javob berishga tayyor bo'lishlari va bolalarga qiyin vaziyatlarda o'ylashlariga yordam berishlari kerak. Turli ijtimoiy va madaniy tadbirlarda ishtirok yetish harbiy xizmatchilarning

farzandlarida ijtimoiy mas'uliyat, hamdardlik va xilma-xillikka hurmat hissini rivojlantirishga yordam beradi.

Bolalarga axloq va axloq asoslarini, jumladan, adolat, hurmat, bag'rikenglik va mas'uliyat tamoyillarini o'rgatish muhimdir. Bu tamoyillar har xil kundalik hayotiy vaziyatlarga birlashtirilishi va harbiy xizmat doirasida muhokama qilinishi mumkin. O'z-o'zini tarbiyalash va o'z-o'zini nazorat qilish: axloqiy xarakterni rivojlantirishda o'z-o'zini tarbiyalash muhim rol o'ynaydi. Bolalar hatto qiyin vaziyatlarda ham his-tuyg'ularini nazorat qilishni, oqilona qarorlar qabul qilishni va o'z qadriyatlariga rioya qilishni o'rganishlari kerak.

Bolalarga sog'lom va ijobiy qadriyatlar doirasida o'zlarining individualligini va o'zini namoyon qilishlarini rivojlantirishga yordam berish muhimdir. Bu ularning yehtiroslarini, qiziqishlarini va muvaffaqiyatga intilishlarini qo'llab-quvvatlashni o'z ichiga olishi mumkin. Harbiy xizmatchilarning farzandlariga xuddi shunday vaziyatlarga duch kelgan boshqa bolalar bilan bog'lanishlari va murabbiy va namuna sifatida xizmat qila oladigan kattalardan yordam olishlari mumkin bo'lgan yordam hamjamiyatiga kirish imkoniyatini berish muhimdir. Harbiy xizmatchilarning farzandlarini axloqiy tarbiyalash ularning oilasi va ijtimoiy muhitining xususiyatlarini hisobga olgan holda yehtiyotkorlik va individual yondashuvni talab qiladi. U jamiyatning mas'uliyatli va axloqiy a'zolari bo'lishga yordam beradigan kuchli axloqiy tamoyillar va qadriyatlarni rivojlantirishga ye'tibor qaratishi kerak.

Harbiy xizmatchilarning farzandlarining falsafiy dunyoqarashi madaniy kontekst, shaxsiy tajriba, ta'lim, oilaviy qadriyatlar va boshqalar kabi ko'plab omillarga qarab juda farq qilishi mumkin. Biroq, ularning dunyoqarashiga ta'sir qilishi mumkin bo'lgan bir nechta umumiy tendensiyalar va xususiyatlar mavjud: Harbiy xizmatchilarning farzandlari vatanparvarlik ye'tiqodiga yega bo'lishlari va ota-onalari xizmatidan faxrlanishlari mumkin. Ular harbiy xizmatni olijanob va muhim ish deb bilishlari mumkin.

Harbiy xizmatchilarning bolalari ko'pincha ota-onalarining ishlari bilan bog'liq xavf-xatarlar tufayli ma'lum darajadagi stress va tashvishlarga duch kelishadi. Bu ularning dunyoqarashiga ta'sir qilib, hayotning xavf-xatarlari va qadriyatlaridan xabardor bo'lishiga yordam beradi. Harbiy xizmatchilar oilasi ko'pincha intizom, tartib va mas'uliyat qadriyatlarini qadrlashadi. Bu tamoyillar bolalar tomonidan o'zlashtirilishi va jamiyat va umuman dunyo haqidagi qarashlariga ta'sir qilishi mumkin.

Ota-onalarning xizmat qilish joyiga qarab, harbiy xizmatchilarning farzandlari xalqaro munosabatlar, mojarolar va geosiyosat haqida ko'proq tushunchaga yega bo'lishi mumkin, bu ularning tinchlik va xavfsizlik haqidagi qarashlariga ta'sir qilishi mumkin.

Harbiy xizmatchilarning farzandlari ota-onalarning mehnat majburiyatlari tufayli ko'pincha oilalari bilan bir joydan ikkinchi joyga ko'chib ketishadi. Bu ularning yangi muhit va madaniyatlarga moslashish qobiliyatiga ta'sir qilishi mumkin, bu ularning dunyoqarashiga ham ta'sir qilishi mumkin. Harbiy xizmat bilan bog'liq oilaviy hayotning doimiy o'zgaruvchanligi harbiy xizmatchilarning bolalarida moslashish, fikrlashda moslashuvchan bo'lish va hayotning o'zgaruvchanligini tushunish qobiliyatini rivojlantirishi mumkin. Harbiy xizmatchilarning farzandlarining umumiy dunyoqarashi ushbu omillarning barchasi bilan shakllanadi va har bir oilaning individual sharoitlariga qarab o'ziga xos va xilma-xil bo'lishi mumkin.

Yangi O'zbekiston sharoitida harbiy xizmatchilar farzandlarini komil avlod etib voyaga yetkazish tizimi samaradorligini oshirish uchun kompleks yondashuv talab etiladi. Ushbu yondashuv ushbu bolalarning noyob ehtiyojlariga moslashtirilgan ta'lim, psixologik, ijtimoiy va madaniy strategiyalarni birlashtirishi kerak. Yangi O'zbekistonda harbiy xizmatchilarning

farzandlarini tarbiyalash tizimi samaradorligini oshirish ta'lim, psixologik, ijtimoiy va madaniy jihatlarni qamrab oluvchi ko'p qirrali yondashuvni talab qiladi. Ta'lim sohasida keng qamrovli islohotlarni amalga oshirish, psixologik va ma'naviy qo'llab-quvvatlashni kuchaytirish, oila va mahalla faolligini kuchaytirish, jismoniy salomatlik va farovonlikni mustahkamlash, milliy va umuminsoniy qadriyatlarni tarbiyalash, innovatsion ta'lim usullarini qo'llash orqali biz ushbu bolalarning har tomonlama barkamol bo'lib voyaga yetishini ta'minlashimiz mumkin.

REFERENCES:

1. Sh.Mirziyoev. Xavfsizlik kengashi majlisidagi “Qurolli kuchlarimiz – mamlakatimiz barqarorligi va taraqqiyotining mustahkam kafolatidir” mavzusidagi nutqi. //—Xalq so‘zi gazetasi. 2018 yil, №3.
2. Iskandarova G. - “Ta'lim tizimida barkamol ijodkor shaxsni tarbiyalash” “O‘qituvchi” ilmiy, uslubiy, metodik va badiiy jurnali 1-son, 16-jild, iyun - 2021 2– qism 107-bet.
3. Iskandarova G. - “Ta'lim tizimida barkamol ijodkor shaxsni tarbiyalash” “O‘qituvchi” ilmiy, uslubiy, metodik va badiiy jurnali 1-son, 16-jild, iyun - 2021 2– qism 120-bet
4. Iskandarova G. - “Ta'lim tizimida barkamol ijodkor shaxsni tarbiyalash” “O‘qituvchi” ilmiy, uslubiy, metodik va badiiy jurnali 1-son, 16-jild, iyun - 2021 2– qism 126-bet

